

Terra de fàng

MAIG n.84

REVISTA DE MARRATXÍ

Liceu Balear

REPORTATGE:
ES BENESTAR: ORIGEN
I TRANSFORMACIÓ
D'UN NUCLI

ANNA TRAVESET
ECÒLOGA.
INVESTIGADORA DE
L'IMEDEA-CSIC

GEN J
STRANGER THINGS
ATERRA A MARRATXÍ

**CONEIX LES
ASSOCIACIONS**
MOTOS HISTÒRIQUES
DE MALLORCA

Reportaje:
Es Benestar: Origen y
transformación de
un núcleo

Anna Traveset
Ecóloga.
Investigadora del
IMEDEA-CSIC

GEN J
Stranger Things
ateriza en Marratxí

**Conoce las
asociaciones**
Motos históricas
de Mallorca

MARRATXÍ

ES MOU

ESPORT A L'AIRE LLIURE

DE MARÇ A JUNY

PILATES, CROSSFIT, ARTS MARCIALS
ENTRENAMENT FUNCIONAL, IOGA...

Inscripcions > marratxiesmou@marratxi.es

Ajuntament
de Marratxí

Redacció
Redacción
Alberto Fraile
Ana Serra
Aina Guzmán

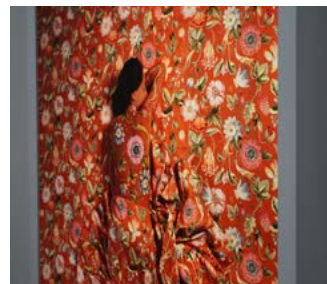
Maquetació i disseny gràfic
Maquetación y diseño gráfico
Paula Tomàs

Fotografia
Fotografía
Joan Arbós
Paula Tomàs

Edició i producció
Edición y producción
Deacorde
C/ Gran Via Asima, 2, 10
07009 Palma, Illes Balears
Spain
T +34 971781042
T +34 668861972
info@deacorde.com

Impressió
Impresión
GràficArt Imprenta

Coordinació
Coordinación
Ajuntament de Marratxí
C/ Olesa 66, Sa Cabaneta

4

Ressò/Eco

Esport / Educació / Infraestructures /
Cultura/ Serveis Socials / Gent Gran
Deporte / Educación / Infraestructuras /
Cultura / Servicios Sociales /Gent Gran

8

Reportatge/Reportaje

» Es Benestar; origen i transformació d'un nucli
»Es Benestar; origen y transformación de un núcleo

14

Mirades/Miradas

» Anna Traveset, ecòloga i investigadora de l'IMEDEA-CSIC
» Anna Traveset, ecóloga e investigadora del IMEDEA-CSIC

20

GEN J

»Stranger Things aterra a Marratxí
»Stranger Things aterriza en Marratxí

22

Associacions/Asociaciones

» Motos històriques de Mallorca
» Motos históricas de Mallorca

JOVENTUT

La Fira Èxit aposta pel futur dels joves

Més de 300 joves del municipi han participat en la Fira Èxit, en què centres i entitats han donat a conèixer diverses opcions formatives i professionals. A més han ofert orientació i informació per ajudar-los a prendre decisions sobre el seu futur amb més confiança. Amb aquesta iniciativa, l'Ajuntament reafirma el seu compromís amb el futur dels joves apostant per l'orientació, l'educació i la creació d'oportunitats.

JUVENTUD

La Fira Èxit apuesta por el futuro de los jóvenes

Más de 300 jóvenes del municipio han participado en la Fira Èxit, donde centros y entidades han dado a conocer diversas opciones formativas y profesionales. Además han ofrecido orientación e información para ayudarles a tomar decisiones sobre su futuro con mayor confianza. Con esta iniciativa, el Ayuntamiento reafirma su compromiso con el futuro de los jóvenes apostando por la orientación, la educación y la creación de oportunidades.

CULTURA

Primera reunió de la Comissió Municipal de Patrimoni i Urbanisme

L'Ajuntament crea aquest òrgan consultiu de tècnics i experts amb l'objectiu de reforçar la protecció del nostre patrimoni històric; aportar criteri, rigor i coherència urbanística, i analitzar i informar sobre actuacions que afectin béns protegits o catalogats, per tal de promoure un model de creixement sostenible i respectuós amb la història i la identitat local.

CULTURA

Primera reunión de la Comisión Municipal de Patrimonio y Urbanismo

El Ayuntamiento crea este órgano consultivo de técnicos y expertos con el objetivo de reforzar la protección de nuestro patrimonio histórico; aportar criterio, rigor y coherencia urbanística y analizar e informar sobre actuaciones que afecten a bienes protegidos o catalogados, promoviendo un modelo de crecimiento sostenible y respetuoso con la historia e identidad local.

MEDI AMBIENT

El consistori insisteix a rebutjar el parc fotovoltaic

L'Ajuntament ha reiterat davant d'AENA el seu rebuig absolut al parc fotovoltaic de Son Bonet, encara pendent d'aprovació i de resolució judicial. El consistori defensa l'interès general del municipi, la protecció de l'espai i un model de transició energètica compatible amb el territori i el benestar dels veïns.

MEDIO AMBIENTE

El consistorio insiste en su rechazo al parque fotovoltaico

El Ayuntamiento ha reiterado ante AENA su rechazo absoluto al parque fotovoltaico de Son Bonet, aún pendiente de aprobación y resolución judicial. El consistorio defiende el interés general del municipio, la protección del espacio y un modelo de transición energética compatible con el territorio y el bienestar de los vecinos.

CULTURA

Ca ses Monges reuneix les aquarel·les de Gabriela López

Ca ses Monges de Pòrtol acull *Miradas en mi camino*, la primera exposició individual de Gabriela López. La mostra reuneix una col·lecció d'aquarel·les inspirades en paisatges reals i imaginaris amb escenes de Marratxí, Finlàndia o Madrid, mars, llacs, natura i elements arquitectònics. Una proposta íntima i evocadora que convida a viatjar a través de l'aquarel·la. Es pot visitar fins al 4 de juny.

CULTURA

Ca ses Monges reúne las acuarelas de Gabriela López

Ca ses Monges de Pòrtol acoge *Miradas en mi camino*, primera exposició individual de Gabriela López. La muestra reúne una colección de acuarelas inspiradas en paisajes reales e imaginarios con escenas de Marratxí, Finlandia o Madrid, mares, lagos, naturaleza y elementos arquitectónicos. Una propuesta íntima y evocadora que invita a viajar a través de la acuarela. Se puede visitar hasta el 4 de junio.

COMERÇ

El Mercat de Primavera aposta per l'artesanania i el comerç local

Sa Cabana es consolida un any més com a espai de trobada i dinamització comercial amb una nova edició del Mercat de Primavera. Una jornada plena d'artesanania, activitats familiars i comerç local, amb una gran participació de veïns i visitants. Com a novetat d'enguany, l'Ajuntament ha instal·lat un tendal fix per donar ombra i fer l'espai més agradable en els mesos de calor.

COMERCIO

El Mercat de Primavera apuesta por la artesanía y el comercio local

Sa Cabana se consolida un año más como espacio de encuentro y dinamización comercial con una nueva edición del Mercat de Primavera. Una jornada llena de artesanía, actividades familiares y comercio local, con una gran participación de vecinos y visitantes. Como novedad de este año, el Ayuntamiento ha instalado un toldo fijo para dar sombra y hacer el espacio más agradable en los meses de calor.

INFRASTRUCTURES

Son Ametler i Sa Comuna milloren els camins rurals

L'Ajuntament ha rehabilitat els camins rurals de Ca n'Arnau, d'Esvaït i Puig Roig, situats entre Son Ametler i Sa Comuna de Sa Cabaneta amb la millora de la seguretat i l'accessibilitat. Les actuacions inclouen anivellament, reparació del ferm i compactació del terreny, amb l'objectiu de reforçar les infraestructures rurals, millorar el manteniment dels espais públics i augmentar la qualitat de vida dels veïns.

INFRAESTRUCTURAS

Son Ametler y Sa Comuna mejoran los caminos rurales

El Ayuntamiento ha rehabilitado los caminos rurales de Ca n'Arnau, d'Esvaït y Puig Roig, situados entre Son Ametler y Sa Comuna de Sa Cabaneta, mejorando la seguridad y accesibilidad. Las actuaciones incluyen nivelación, reparación del firme i compactación del terreno, con el objetivo de reforzar las infraestructuras rurales, mejorar el mantenimiento de los espacios públicos y aumentar la calidad de vida de los vecinos.

POLICIA

Mª Antònia Pons posa fi a més de tres dècades de servei

Maria Antònia Pons Aguiló ha posat fi a la seva trajectòria professional a la Policia Local de Marratxí després de 34 anys de servei públic, compromís i dedicació al municipi. Al llarg de la seva carrera ha estat un exemple de professionalitat, proximitat i vocació; s'ha convertit en un referent, i ha contribuït a obrir camí a moltes dones per la seva constància, entrega i compromís amb el servei públic.

POLICÍA

Mª Antònia Pons pone fin a más de tres décadas de servicio

Maria Antònia Pons Aguiló ha puesto fin a su trayectoria profesional en la Policía Local de Marratxí tras 34 años de servicio público, compromiso y dedicación al municipio. A lo largo de su carrera ha sido un ejemplo de profesionalidad, proximidad y vocación, convirtiéndose en referente y contribuyendo a abrir camino a muchas mujeres por su constancia, entrega y compromiso con el servicio público.

SOCIETAT

Aspace suma nous espais residencials

La Fundació Aspace Balears inaugura a Marratxí la nova Residència Sa Talaia i l'Habitatge Supervisat Nola, un nou projecte destinat a persones amb paràlisi cerebral i altres discapacitats. El projecte amplia 22 places d'atenció residencial, i crea espais per a l'oci, l'atenció ocupacional i l'acompanyament per fomentar l'autonomia i la qualitat de vida dels usuaris.

SOCIEDAD

Aspace suma nuevos espacios residenciales

Fundació Aspace Balears inaugura en Marratxí la nueva Residencia Sa Talaia y la Vivienda Supervisada Nola, un nuevo proyecto destinado a personas con parálisis cerebral y otras discapacidades. El proyecto amplía 22 plazas de atención residencial, creando espacios para el ocio y la atención ocupacional y acompañamiento para fomentar la autonomía y la calidad de vida de los usuarios.

Es Benestar

Origen i transformació d'un nucli

Origen y transformación de un núcleo

► **Fotografies cedides per Maria González**

Fotografías cedidas por María González

De paisatge agrari on es conrava cotó a un dels nuclis residencials de Marratxí

A la plaça del Secretari Bartomeu Riera, a Es Pont d'Inca, al carrer de Sa Cabana, cada dimecres s'hi instal·la el mercat. Davant el col·legi Es Liceu, veïnats i veïnades es creuen, compren i conversen. És un punt de trobada quotidiana, un d'aquests espais que sostenen la vida del nucli i que, tanmateix, poques vegades es pensen.

Per a molts, tot aquest entorn és simplement Sa Cabana. Un espai continu, integrat dins el creixement urbà de Marratxí, on les diferències internes s'han anat diluint amb el temps. Tanmateix, dins aquest mapa hi ha un lloc amb identitat pròpia: Es Benestar.

Un nom que avui gairebé no es reconeix, però que defineix una part concreta del territori i una història específica. Perquè abans de ser nucli, abans fins i tot de ser urbanització, aquest espai va ser una altra cosa: camp.

L'origen d'Es Benestar es troba en l'antiga possessió de Sa Cabana, una finca agrària situada entre Es Pont d'Inca i Sa Indioteria, delimitada pel torrent Gros i el torrent Petit. Durant segles, aquest espai va formar part del sistema

De paisaje agrícola donde se cultivaba algodón a uno de los núcleos residenciales de Marratxí

En la plaza Secretari Bartomeu Riera, en Es Pont d'Inca, en la calle Cabana, cada miércoles se instala el mercado. Frente al colegio Es Liceu, vecinos y vecinas se cruzan, compran y conversan. Es un punto de encuentro cotidiano, uno de esos espacios que sostienen la vida del núcleo y que, sin embargo, pocas veces se piensan.

Para muchos, todo este entorno es simplemente Sa Cabana. Un espacio continuo, integrado en el crecimiento urbano de Marratxí, donde las diferencias internas se han ido diluyendo con el tiempo. Sin embargo, dentro de ese mapa existe un lugar con identidad propia: Es Benestar.

Un nombre que hoy apenas se reconoce, pero que define una parte concreta del territorio y una historia específica. Porque antes de ser núcleo, antes incluso de ser urbanización, este espacio fue otra cosa: campo.

El origen de Es Benestar se encuentra en la antigua posesión de Sa Cabana, una finca agrícola situada entre Es Pont d'Inca y la Indioteria, delimitada por el torrent Gros y el torrent Petit. Durante siglos, este espacio formó parte del sistema agrario

agrari tradicional mallorquí, basat en grans explotacions que organitzaven tant la producció com el paisatge.

Sa Cabana era una unitat productiva completa: terres de conreu, vaqueries i explotació agrària que varen definir la seva activitat fins ben entrat el segle XX. No era només un lloc, sinó una manera d'ordenar el territori, de fer feina la terra i d'habitar-la.

Aquest model, que havia romàs relativament estable durant generacions, es començà a esqueixar amb l'arribada de noves infraestructures i canvis econòmics que n'alteraren l'equilibri.

El primer gran canvi arribà amb l'obertura del camí de Sa Cabana, executat entorn de 1931. Aquest eix travessà la finca, connectant Es Pont d'Inca amb la carretera de Bunyola i fragmentant el territori agrari.

La intervenció rompé la continuïtat de la possessió i marcà l'inici d'un procés irreversible: la transformació del sòl. A partir d'aquell moment, la terra deixà de ser únicament productiva per convertir-se en suport d'un futur desenvolupament urbà.

tradicional mallorquí, basado en grandes explotaciones que organizaban tanto la producción como el paisaje.

Sa Cabana era una unidad productiva completa: tierras de cultivo, vaquerías y explotación agraria que definieron su actividad hasta bien entrado el siglo XX. No era solo un lugar, sino una forma de ordenar el territorio, de trabajar la tierra y de habitarla.

Ese modelo, que había permanecido relativamente estable durante generaciones, comenzó a resquebrajarse con la llegada de nuevas infraestructuras y cambios económicos que alteraron su equilibrio.

El primer gran cambio llegó con la apertura del camí de Sa Cabana, ejecutado en torno a 1931. Este eje atravesó la finca, conectando Es Pont d'Inca con la carretera de Bunyola y fragmentando el territorio agrícola.

La intervención rompió la continuidad de la posesión y marcó el inicio de un proceso irreversible: la transformación del suelo. A partir de ese momento, la tierra dejó de ser únicamente productiva para convertirse en soporte de un futuro desarrollo urbano.

El naixement d'Es Benestar

Entre els anys quaranta i setanta, l'entorn entra en una fase intermèdia. El model agrari perd progressivament la seva viabilitat, mentre la proximitat amb Palma i el creixement demogràfic augmenten la pressió damunt el sòl.

La memòria de qui va viure aquesta etapa descriu un paisatge on conviuen els darrers vestigis del món rural amb noves activitats econòmiques.

«Això era camp. Hi havia vaques, conreu... tot sembrat de cotó», recorda María González, propietària del Bar Benestar.

A aquest paisatge s'hi afegia una activitat industrial vinculada precisament a aquest conreu. A la zona hi havia una fàbrica tèxtil on es transformava el cotó en fil, ubicada a l'edifici que avui allotja el col·legi Es Liceu.

El punt d'inflexió arriba amb la parcel·lació de la finca. L'antiga possessió es divideix en grans parcel·les que, amb el temps, es fragmenten en unitats més petites que donen lloc a les primeres construccions residencials.

«Es venia a trossos. Eren parcel·les amb hort, cases per venir els caps de setmana», explica González.

Aquest model inicial encara no respon a un desenvolupament urbà intensiu. Són habitatges lligats al descans, a una manera d'habitar que manté una certa continuïtat amb l'entorn rural.

En aquest context apareix el nom d'Es Benestar. A diferència dels topònims tradicionals del municipi, vinculats a llinatges o antigues possessions, aquest respon a una lògica moderna. No remet a un passat, sinó a una idea: qualitat de vida, tranquil·litat, benestar.

Durant els primers anys, el nucli es desenvolupa sense una estructura urbana plenament definida. Els carrers no sempre tenen nom i les referències són informals, construïdes a partir de l'experiència quotidiana.

«Per arribar-hi, havies d'anar indicant el camí. No hi havia noms de carrers com ara», recorda González.

El creixement dels anys 80

«El boom va ser a partir del 1980-1985. Ho varen començar a construir tot», recorda González. Aquesta dècada marca el moment de més transformació. El creixement urbà s'intensifica i l'entorn adquireix progressivament la configuració actual.

El nacimiento de Es Benestar

Entre los años cuarenta y setenta, el entorno entra en una fase intermedia. El modelo agrario pierde progresivamente su viabilidad, mientras la proximidad a Palma y el crecimiento demográfico aumentan la presión sobre el suelo.

La memoria de quienes vivieron esa etapa describe un paisaje en el que convivían los últimos vestigios del mundo rural con nuevas actividades económicas.

“Esto era campo. Había vacas, cultivo... todo sembrado de algodón”, recuerda María González, propietaria del Bar Benestar.

A ese paisaje se sumaba una actividad industrial vinculada precisamente a ese cultivo. En la zona existía una fábrica textil donde se transformaba el algodón en hilo, ubicada en el edificio que hoy alberga el colegio Es Liceu.

El punto de inflexión llega con la parcelación de la finca. La antigua posesión se divide en grandes parcelas que, con el tiempo, se fragmentan en unidades más pequeñas, dando lugar a las primeras construcciones residenciales.

“Se vendía por trozos. Eran parcelas con huerto, casas para venir los fines de semana”, explica González.

Este modelo inicial no responde todavía a un desarrollo urbano intensivo. Son viviendas ligadas al descanso, a una forma de habitar que mantiene cierta continuidad con el entorno rural.

En ese contexto aparece el nombre de Es Benestar. A diferencia de los topónimos tradicionales del municipio, vinculados a linajes o antiguas posesiones, este responde a una lógica moderna. No remite a un pasado, sino a una idea: calidad de vida, tranquilidad, bienestar.

Durante sus primeros años, el núcleo se desarrolla sin una estructura urbana plenamente definida. Las calles no siempre están nombradas y las referencias son informales, construidas a partir de la experiencia cotidiana.

“Para venir había que ir indicando el camino. No había nombres de calles como ahora”, recuerda González.

El crecimiento de los años 80

“El boom fue a partir del 1980-1985. Empezaron a construir todo”, recuerda González. Esta década marca el momento de mayor transformación. El crecimiento urbano se intensifica y el entorno adquiere progresivamente su configuración actual.

^
Fotografies cedides
per María González
Fotografías cedidas
por María González

L'expansió es produeix de manera progressiva i genera diferents capes urbanes que encara avui són visibles en la tipologia dels habitatges. A les primeres parcel·les s'hi afegeixen noves promocions, de manera que augmenta la densitat i consolida el caràcter residencial de l'àrea.

Paral·lelament, la construcció de l'autovia Palma-Inca suposa la desaparició física de l'antiga possessió de Sa Cabana. Part dels terrenys són expropiats i les cases originals són enderrocades, fet que provocà l'eliminació d'un dels darrers elements materials del passat agrari.

Actualment, Es Benestar forma part d'un entorn plenament urbà, integrat dins el creixement de Marratxí i connectat amb Es Pont d'Inca i Sa Cabana.

Es tracta d'un àmbit caracteritzat per habitatges unifamiliars i una estructura que combina urbanització dispersa amb àrees de més densitat. Comparteix serveis, infraestructures i eixos de comunicació amb els nuclis pròxims; tot plegat forma part d'un model territorial basat en la interconnexió.

Malgrat la transformació física, la identitat d'Es Benestar continua viva en la memòria dels seus veïnats. «La gent no sap que això és Benestar. Ens diuen Sa Cabana, però això és una altra cosa», explica González.

L'evolució d'Es Benestar sintetitza el procés de transformació de Marratxí durant les darreres dècades. El pas d'un territori agrari a un municipi estructurat en nuclis residencials interconnectats respon a canvis profunds en el model territorial.

Entendre aquest recorregut permet valorar no només el creixement urbà, sinó també la memòria que l'acompanya. Perquè, més enllà dels carrers, els cotxes i els habitatges, són els noms, les històries i les experiències de qui ha habitat aquests espais allò que construeix identitat. ■

La expansión se produce de forma progresiva, generando distintas capas urbanas que aún hoy son visibles en la tipología de las viviendas. A las primeras parcelas se suman nuevas promociones, aumentando la densidad y consolidando el carácter residencial del área.

Paralelamente, la construcción de la autovía Palma-Inca supone la desaparición física de la antigua posesión de Sa Cabana. Parte de los terrenos son expropiados y las casas originales son derribadas, eliminando uno de los últimos elementos materiales del pasado agrícola.

En la actualidad, Es Benestar forma parte de un entorno plenamente urbano, integrado en el crecimiento de Marratxí y conectado con Es Pont d'Inca y Sa Cabana.

Se trata de un ámbito caracterizado por viviendas unifamiliares y una estructura que combina urbanización dispersa con áreas de mayor densidad. Comparte servicios, infraestructuras y ejes de comunicación con los núcleos cercanos, formando parte de un modelo territorial basado en la interconexión.

A pesar de la transformación física, la identidad de Es Benestar sigue viva en la memoria de sus vecinos. «La gente no sabe que esto es Benestar. Nos dicen Sa Cabana, pero esto es otra cosa», explica González.

La evolución de Es Benestar sintetiza el proceso de transformación de Marratxí en las últimas décadas. El paso de un territorio agrario a un municipio estructurado en núcleos residenciales interconectados responde a cambios profundos en el modelo territorial.

Entender este recorrido permite valorar no solo el crecimiento urbano, sino también la memoria que lo acompaña. Porque, más allá de las calles, los coches y las viviendas, son los nombres, las historias y las experiencias de quienes han habitado estos espacios los que construyen identidad. ■

LO INESPERADO

Pedro Simón. ESPASA

Emotiva història sobre què feim quan la vida obliga a quedar-se, a resistir i cuidar. La novel·la entrelleça històries de padrins, pares, fills i nets que s'enfronten a la malaltia, el dol i la solitud sense renunciar a l'humor ni a l'esperança. Amb un estil proper i lluminós, el periodista converteix el que és quotidià en una cosa extraordinària.

Emotiva historia sobre qué hacemos cuando la vida obliga a quedarse, a resistir y cuidar. La novela entrelaza historias de abuelos, padres, hijos y nietos que se enfrentan a la enfermedad, el duelo y la soledad sin renunciar al humor ni a la esperanza. Con un estilo cercano y luminoso, el periodista convierte lo cotidiano en algo extraordinario.

EL DETALLE

Jesús Carrasco. SEIX BARRAL

Una «comèdia seriosa» que tracta un tema dolorós com és la crisi d'una parella sense abandonar l'humor. Felip només pretenia tenir un detall amb Leticia, la seva dona des de fa 23 anys. Un gest mínim i un viatge low cost a Eslovènia s'acabarà convertint en una prova decisiva per a la seva relació.

Una "comedia seria" que trata un tema doloroso como es la crisis de una pareja sin abandonar el humor. Felipe solo pretendía tener un detalle con Leticia, su mujer desde hace 23 años. Un gesto mínimo y un viaje low cost a Eslovenia terminará convirtiéndose en una prueba decisiva para su relación.

HISTORIAS DE FANTASMAS

Siri Hustvedt. SEIX BARRAL

Després de la mort del seu marit, Paul Auster, l'autora relata el dol a través de records, cartes i fragments autobiogràfics mostrant com les persones continuen presents fins i tot després de la mort. Siri Hustvedt utilitza el desig del seu marit de convertir-se en fantasma per representar la unió que roman viva.

Tras la muerte de su esposo, Paul Auster, la autora relata el duelo a través de recuerdos, cartas y fragmentos autobiográficos mostrando como las personas continúan presentes incluso después de la muerte. Siri Hustvedt utiliza el deseo de su marido de convertirse en fantasma para representar la unión que permanece viva.

LES BIBLIOTEQUES RECOMANEN...
LAS BIBLIOTECAS RECOMIENDAN...

ANNA

› Llegeix
l'entrevista
sencera:
mtxi.es

Lee la
entrevista
completa:
mtxi.es

Ecòloga. Investigadora de l'IMEDEA-CSIC
Ecóloga. Investigadora del IMEDEA-CSIC

**«Les illes són laboratoris únics,
però estan molt amenaçades»**

Anna Traveset (La Seu d'Urgell), investigadora de l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA-CSIC) fa trenta anys que estudia com es relacionen les espècies a les illes —com es pol·linitzen, com es dispersen les llavors, què passa quan arriba un depredador nou— i les seves troballes han travessat la Mediterrània fins a arribar a Galápagos, Seychelles o l'Àrtic. Recentment la veïna marratxinera ha rebut de mans del Rei el Premi Nacional d'Investigació, el guardó científic més important d'Espanya, en la modalitat Alejandro Malaspina de Ciències i Tecnologies dels Recursos Naturals.

**«Las islas son laboratorios únicos,
pero están muy amenazadas»**

Anna Traveset (La Seu d'Urgell), investigadora del Instituto Mediterráneo de Estudios Avanzados (IMEDEA-CSIC) lleva treinta años estudiando cómo se relacionan las especies en las islas —cómo se polinizan, cómo se dispersan las semillas, qué pasa cuando llega un depredador nuevo— y sus hallazgos han cruzado el Mediterráneo para llegar a Galápagos, Seychelles o el Ártico. Recientemente la vecina marratxinera ha recogido de manos del Rey el Premio Nacional de Investigación, el galardón científico más importante de España, en la modalidad Alejandro Malaspina de Ciencias y Tecnologías de los Recursos Naturales.

TRAVESET

Heu rebut el Premi Nacional d'Investigació. Com ho has viscut?

Amb una emoció molt gran, però també amb la síndrome de la impostora. Conec molts de col·legues que admiro moltíssim i que no reben premis. Fa molt de temps que faig feina i he fet molta feina, però som conscient que hi ha molta de gent que també hi posa un esforç enorme i no rep reconeixement. Diria que representa collir els fruits després de molts d'anys sembrant llavors.

Què té d'especial estudiar ecologia des d'una illa?

Quan vaig arribar a Mallorca, ara ja fa una trentena d'anys, em vaig convertir en ecòloga d'illes uns ecosistemes d'allò més interessants. Em va parèixer fascinant perquè aquí passen coses úniques. A Cabrera vaig descobrir que les sargantanes pol·linitzen flors: mengen nèctar i pol·len i, mentre ho fan, transfereixen el pol·len d'una flor a una altra. Això en un continent gairebé no passa. A les illes, les espècies fa milers o milions d'anys que estan aïllades i han evolucionat de maneres que ens sorprenen constantment.

En quina situació es troba l'arxipèlag balear des del punt de vista ecològic?

Molt alterat, com és pot esperar d'un arxipèlag amb una pressió humana tan alta. Les illes habitades sempre són les més alterades, i ho veim a tots els arxipèlags del món on feim feina. Ens queden els illots com a refugi, com a santuaris de biodiversitat. Però fins i tot això està canviant. Per exemple, la serp de ferradura, que va arribar a Eivissa a través d'oliveres ornamentals importades sense la quarantena adequada, està duent a l'extinció la sargantana pitiüsa. I ara resulta que, com que l'aigua de la mar puja de temperatura, aquestes serps poden nedar i arriben als illots. Allà on les sargantanes encara es refugiaven, ja no hi estan segures.

Quines altres espècies invasores són una amenaça greu a les Balears?

Les rates, que destrueixen nius d'aus marines. Els moixos. Una superpoblació de cabres salvatges que cada vegada està més estesa. Tenim coatis reproduint-se a la Tramuntana. El becú vermell i la Paysandisia, que és una papallona invasora que està acabant amb el garballó, l'única palmera autòctona europea. La clau sempre és la mateixa: si actues

Acabas de recibir el Premio Nacional de Investigación. ¿Cómo lo has vivido?

Con una emoción muy grande, pero también con el síndrome de la impostora. Conozco muchos colegas a los que admiro muchísimo y que no están recibiendo premios. Llevo mucho tiempo y he trabajado mucho, pero soy consciente de que hay mucha gente que también pone un esfuerzo enorme y no recibe reconocimiento. Diría que representa la recolección de los frutos después de muchos años plantando semillas.

¿Qué tiene de especial estudiar ecología desde una isla?

Cuando llegué a Mallorca, hace ya unos treinta años, me convertí en ecóloga de islas, unos ecosistemas de lo más interesantes. Me pareció fascinante porque aquí ocurren cosas únicas. En Cabrera, descubrí que las *sargantanes* polinizan flores: comen néctar y polen y al hacerlo transfieren el polen de una flor a otra. Eso en un continente casi no se da. En las islas, las especies llevan miles o millones de años aisladas y han evolucionado de formas que nos sorprenden constantemente.

¿En qué situación está el archipiélago balear desde el punto de vista ecológico?

Muy alterado, como cabe esperar de un archipiélago con una presión humana tan alta. Las islas habitadas son siempre las más alteradas, y lo vemos en todos los archipiélagos del mundo donde trabajamos. Nos quedan los islotes como refugios, como santuarios de biodiversidad. Pero incluso eso está cambiando. Por ejemplo, la culebra de herradura, que llegó a Ibiza a través de olivos ornamentales importados sin la cuarentena adecuada, está llevando a la extinción a la *sargantana* de Pitiusas. Y ahora resulta que, como el agua del mar sube de temperatura, estas culebras pueden nadar y están llegando a los islotes. Donde las lagartijas todavía se refugiaban, ya no están seguras.

¿Qué otras especies invasoras son una amenaza grave en Baleares?

Las ratas, que destruyen nidos de aves marinas. Los gatos. Una superpoblación de cabras salvajes que cada vez está más extendida. Tenemos mapaches reproduciéndose en la Tramuntana. El picudo rojo y la Paysandisia, que es una

a temps, pots aturar la invasió. Quan ja s'ha escampat, ja no la pots erradicar. La prevenció val molt més que qualsevol intervenció posterior, per cara que sigui.

Parlau d'una sisena extinció massiva. Ho estau constatant en la vostra feina?

Sí, i jo en dic una extinció silenciosa. Perquè no són només extincions d'espècies —que és quan una espècie desapareix del planeta—, sinó extincions locals de poblacions. Aquí, a s'Albufera, des del 2008 estudiàvem comunitats de pol·linitzadors en una zona que volien convertir en camp de golf. Quan varen alterar la meitat del terreny, vàrem veure que havien desaparegut espècies que abans hi trobàvem. A Cala Mesquida hi vàrem trobar fins i tot una espècie d'abella nova per a la ciència. Si es destrueix aquest sistema dunar, aquesta espècie quedaria extingida. I el més probable és que hi hagi moltes d'espècies que desapareixen abans que ni tan sols les puguem descriure.

Què us dona esperança?

La naturalesa té una capacitat de recuperació enorme si li deixam espai. Ho vàrem veure durant la pandèmia: tan prest com els humans ens vàrem retirar una mica, tot va començar a recuperar-se. Jo crec en la restauració. Hi ha projectes preciosos arreu del món que demostren que és possible. I crec en les minories: no fa falta que tothom canviï al mateix temps. Amb prou gent fent feina en la direcció correcta, a prou punts del planeta, es poden guanyar batalles. La guerra és complicada, sí. Però, les batalles, encara les podem guanyar.

Què poden fer municipis com Marratxí per ajudar?

Molt més del que sembla. No tirar pesticides. No tallar les flors dels marges de les carreteres fins que passi la floració, perquè d'aquestes flors viuen els pol·linitzadors. No convertir zones amb biodiversitat en aparcaments o en camps fotovoltaics. Els ajuntaments tenen una capacitat real d'actuar. No fa falta esperar que ho faci Europa o l'Estat. I també fa falta educació ambiental: m'agrada molt anar a les escoles, perquè aquests infants són els futurs polítics i els futurs gestors.

Com és la vostra vida aquí, a Marratxí?

Fa uns vint-i-cinc anys que visc aquí i em sent completament marratxinera. M'agrada perquè som a prop de Palma, però prou enfora. Quan arrib aquí després d'estar a Ciutat not la tranquil·litat immediatament. M'agraden les tradicions: la Fira del Fang em pareix una de les millors fires de Mallorca. Vaig a pilates amb un grup de l'associació de Pòrtol, gent maquiíssima. Els diferents ajuntaments, siguin del color que siguin, sempre m'han convidat a participar. Feren una exposició el passat mes de març sobre dones notables de Marratxí i també m'hi varen incloure. Em sent part d'aquesta comunitat. ■

mariposa invasora que está acabando con el palmito, la única palmera autóctona europea. La clave es siempre la misma: si actúas a tiempo, puedes parar la invasión. Cuando ya se ha extendido, ya no puedes erradicarla. La prevención vale mucho más que cualquier intervención posterior, por cara que sea.

Hablas de una sexta extinción masiva. ¿Lo estás constatando en tu trabajo?

Sí, y yo lo llamo una extinción silenciosa. Porque no son solo extinciones de especies —que es cuando una especie desaparece del planeta—, sino extinciones locales de poblaciones. Aquí en sa Albufera llevábamos desde 2008 estudiando comunidades de polinizadores en una zona que querían convertir en campo de golf. Cuando alteraron la mitad del terreno, vimos que habían desaparecido especies que antes encontrábamos. En Cala Mesquida encontramos incluso una especie de abeja nueva para la ciencia. Si se destruye ese sistema dunar, esa especie quedaría extinguida. Y lo más probable es que haya muchas especies que están desapareciendo antes de que podamos siquiera describirlas.

¿Qué te da esperanza?

La naturaleza tiene una capacidad de recuperación enorme si le damos espacio. Lo vimos durante la pandemia: en cuanto los humanos nos retiramos un poco, todo empezó a recuperarse. Yo creo en la restauración. Hay proyectos preciosos en el mundo entero que demuestran que es posible. Y creo en las minorías: no hace falta que todo el mundo cambie a la vez. Con suficientes personas trabajando en la dirección correcta, en suficientes puntos del planeta, se pueden ganar batallas. La guerra está complicada, sí. Pero las batallas, todavía podemos ganarlas.

¿Qué pueden hacer los municipios como Marratxí para ayudar?

Mucho más de lo que parece. No echar pesticides. No cortar las flores de los márgenes de las carreteras hasta que pase la floración, porque de esas flores viven los polinizadores. No convertir zonas con biodiversidad en aparcamientos o en campos fotovoltaicos. Los ayuntamientos tienen una capacidad real de actuar. No hace falta esperar a que lo haga Europa o el Estado. Y hace falta también educación ambiental: me gusta mucho ir a las escuelas, porque esos niños son los futuros políticos y los futuros gestores.

¿Cómo es tu vida aquí en Marratxí?

Llevo unos veinticinco años viviendo aquí y me siento completamente marratxinera. Me gusta que estamos cerca de Palma pero suficientemente lejos. Cuando llego aquí después de bajar a la ciudad noto la tranquilidad inmediatamente. Me gustan las tradiciones: la Fira del Fang me parece una de las mejores de Mallorca. Voy a pilates con un grupo de la asociación de Pòrtol, gente majísima. Los diferentes ayuntamientos, sean del color que sean, siempre me han invitado a participar. Hicieron una exposición el pasado mes de marzo sobre mujeres notables de Marratxí y también me incluyeron. Me siento parte de esta comunidad. ■

Cecília Paredes explora la identitat i la natura a *Territorio errante*

Sa Refinadora de Marratxí acull *Territorio errante*, una proposta artística de la creadora peruana Cecília Paredes, emmarcada en el Mallorca PhotoFest 2026 (PHOF), el Festival Internacional de Fotografia i Imatge de Mallorca impulsat per Art Palma Contemporani. L'exposició converteix aquest espai cultural en un dels escenaris destacats d'un certamen internacional que, fins a l'agost de 2026, transforma l'illa en un punt de trobada per a la creació, el pensament i la reflexió entorn de la imatge contemporània.

Reconeguda internacionalment per les seves performances fotogràfiques, Cecília Paredes utilitza el cos com a llenç i element narratiu, camuflant-lo entre flors, teixits i motius naturals per explorar conceptes com la identitat, l'exili, la memòria i la relació entre l'ésser humà i el seu entorn. Les seves obres combinen fotografia, pintura corporal i escenografia en composicions de gran força visual, en què el cos sembla diluir-se i fondre's poèticament amb el paisatge.

Territorio errante proposa al visitant una experiència íntima i contemplativa, en què el silenci i l'emoció adquireixen protagonisme. La mostra convida a aturar la mirada i endinsar-se en un univers visual de delicada sensibilitat poètica, en què les imatges dialoguen amb la identitat, el territori i l'experiència humana, guiant l'espectador a través de paisatges simbòlics i emocionals que evocuen la fragilitat, l'arrelament i la transformació.

L'exposició es pot visitar a Sa Refinadora, situada a l'avinguda d'Antoni Maura, 65 de Marratxí, fins al pròxim 2 de juny.

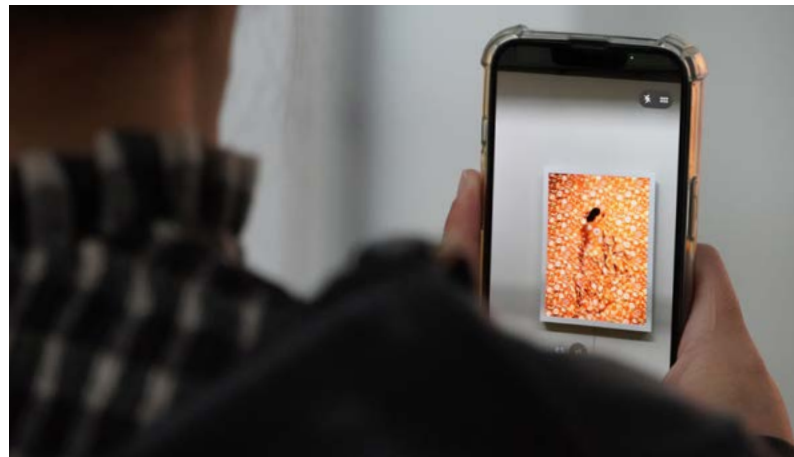
Cecilia Paredes explora la identidad y la naturaleza en *Territorio errante*

Sa Refinadora de Marratxí acoge *Territorio errante*, una propuesta artística de la creadora peruana Cecilia Paredes, enmarcada en el Mallorca PhotoFest 2026 (PHOF), el Festival Internacional de Fotografía e Imagen de Mallorca impulsado por Art Palma Contemporani. La exposición convierte este espacio cultural en uno de los escenarios destacados de un certamen internacional que, hasta agosto de 2026, transforma la isla en un punto de encuentro para la creación, el pensamiento y la reflexión en torno a la imagen contemporánea.

Reconocida internacionalmente por sus performances fotográficas, Cecilia Paredes utiliza el cuerpo como lienzo y elemento narrativo, camuflándolo entre flores, tejidos y motivos naturales para explorar conceptos como la identidad, el exilio, la memoria y la relación entre el ser humano y su entorno. Sus obras combinan fotografía, pintura corporal y escenografía en composiciones de gran fuerza visual, donde el cuerpo parece diluirse y fundirse poéticamente con el paisaje.

Territorio errante propone al visitante una experiencia íntima y contemplativa, en la que el silencio y la emoción adquieren protagonismo. La muestra invita a detener la mirada y adentrarse en un universo visual de delicada sensibilidad poética, donde las imágenes dialogan con la identidad, el territorio y la experiencia humana, guiando al espectador a través de paisajes simbólicos y emocionales que evocan la fragilidad, el arraigo y la transformación.

La exposición puede visitarse en Sa Refinadora, situada en la avenida d'Antoni Maura, 65 de Marratxí, hasta el próximo 2 de junio.

STRANGER THINGS

aterra a Marratxí

Demogorgons, combats d'espases làser, cosplay i molt d'esperit friki varen conquerir la plaça de Es Figueral. El Friki Fest va tornar a convertir Marratxí en el gran punt de trobada per als fans del manga, l'anime, els videojocs i la fantasia. El diumenge 24 de maig, centenars de joves i famílies varen gaudir d'una jornada plena d'activitats, creativitat i bon ambient.

Demogorgons, combates de espadas láser, cosplay y mucho espíritu friki conquistaron la plaza de Es Figueral. El Friki Fest volvió a convertir Marratxí en el gran punto de encuentro para los fans del manga, el anime, los videojuegos y la fantasía. El domingo 24 de mayo, cientos de jóvenes y familias disfrutaron de una jornada llena de actividades, creatividad y buen ambiente.

Des de primera hora, els assistents varen entrar de ple a l'univers de *Stranger Things* gràcies a una espectacular ambientació inspirada en la mítica sèrie de Netflix. Llums, *photocall*, música i racons de diferents temàtiques convertiren la plaça i els locals del seu voltant en un autèntic portal cap a Hawkins.

Una de les propostes que més expectació va generar va ser el taller d'introducció al rol, en què els participants es varen convertir en protagonistes d'una aventura cooperativa plena de misteris, criatures i acció a l'*Upside Down* o El Món del Revés. També va triomfar l'escape room, que va posar a prova l'enginy dels equips amb reptes i enigmes de temàtica variada. Els fans de *Star Wars* es batieren en duel de sabres làser. Des dels més petits, a partir de 8 anys, fins als més grans gaudiren d'aquesta activitat esportiva i lúdica.

Els amants de la il·lustració varen perfeccionar les seves habilitats als tallers de còmic i manga, mentre que durant tot el matí es varen organitzar activitats creatives a l'aire lliure per a totes les edats: pintar bosses tote, dissenyar xapes, crear punts de llibre, practicar l'origami o acolorir personatges inspirats en superherois i dibuixos animats. El Passaparaula Friki va circular per totes les taules d'aquestes activitats per conèixer qui domina més la cultura pop, el cinema i els videojocs.

Però si hi va haver un moment estrella, aquest va ser la desfilada *cosplay* organitzada amb la col·laboració de Shinigamis Mallorca. Superherois i personatges d'anime icònics varen desfilant davant el públic amb vestuaris espectaculars, molts d'elaboració pròpia.

El mercadet friki va comptar amb xifra rècord de paradetes, amb fins a una trentena d'artesans, il·lustradors, llibreters i venda de merchandatge que varen omplir la plaça en una jornada que confirma el Friki Fest com una de les cites juvenils més esperades de l'any a Marratxí. Amb iniciatives com aquesta, el municipi aposta per un oci saludable, creatiu i participatiu, alhora que dona suport a la cultura juvenil i a les noves formes d'expressió artística.

Desde primera hora, los asistentes entraron de lleno en el universo de *Stranger Things* gracias a una espectacular ambientación inspirada en la mítica serie de Netflix. Luces, *photocall*, música y rincones de diferentes temáticas convirtieron la plaza y los locales de su alrededor en un auténtico portal hacia Hawkins.

Una de las propuestas que más expectación generó fue el taller de introducción al rol, en el que los participantes se convirtieron en protagonistas de una aventura cooperativa llena de misterios, criaturas y acción en el *Upside Down* o El Mundo del Revés. También triunfó el escape room, que puso a prueba el ingenio de los equipos con retos y enigmas de temática variada. Los fans de *Star Wars* se batieron en duelo de sables láser. Desde los más pequeños, a partir de 8 años, hasta los más mayores disfrutaron de esta actividad deportiva y lúdica.

Los amantes de la ilustración perfeccionaron sus habilidades en los talleres de cómic y manga, mientras que durante toda la mañana se organizaron actividades creativas al aire libre para todas las edades: pintar tote bags, diseñar chapas, crear puntos de libro, practicar origami o colorear personajes inspirados en superhéroes y dibujos animados. El Pasapalabra Friki circuló por todas las mesas de estas actividades para conocer quién domina más la cultura pop, el cine y los videojuegos.

Pero si hubo un momento estrella, este fue el desfile *cosplay* organizado con la colaboración de Shinigamis Mallorca. Superhéroes y personajes de anime icónicos desfilaban ante el público con vestuarios espectaculares, muchos de elaboración propia.

El mercadillo friki contó con cifra récord de puestos, con hasta una treintena de artesanos, ilustradores, libreros y venta de merchandising que llenaron la plaza en una jornada que confirma el Friki Fest como una de las citas juveniles más esperadas del año en Marratxí. Con iniciativas como esta, el municipio apuesta por un ocio saludable, creativo y participativo, al mismo tiempo que apoya la cultura juvenil y las nuevas formas de expresión artística.

Motos Històriques de Mallorca

✉ club@motoshistoriques.com

📷 @motoshistoriquesmallorca | @motorretromarratxi

☎ 656 915 945 Toni Bestard, secretari

☎ 615 100 462 Sebastià Ramis, president

Quina és la vostra tasca principal?

La principal tasca que feim és divulgar el patrimoni dels vehicles fabricats fins a l'any 1940. En principi, ens centràvem en les motos, però amb els anys també hem ampliat l'interès a quasi tot tipus de vehicles. Cercam marques i models de l'època de preguerra que han perdurat fins als nostres dies, i fomentam que es tornin a posar damunt les nostres carreteres mitjançant esdeveniments com la Volta a Mallorca per a Motos Antiques, de la qual en varem fer unes 15 edicions, fins a la coneguda fira Motor Retro Marratxí, que enguany arriba a la XXIII edició.

Per què és important la vostra tasca?

A qualsevol lloc és important donar a conèixer l'evolució de qualsevol cosa. En el nostre cas, el món del motor: donar a conèixer la història motociclista i automobilística de les Illes, de marques que varen néixer aquí. Creim que el més important de la nostra tasca és poder reunir en un mateix lloc, un mateix cap de setmana, gran part de l'afició, clubs i professionals per poder fer rodar aquests vehicles i que tota la gent en pugui gaudir.

¿Cuál es vuestra principal labor?

La principal labor que llevamos a cabo es divulgar el patrimonio de los vehículos fabricados hasta el año 1940. En un principio nos centramos en las motos, pero con los años también hemos ampliado el interés a casi todo tipo de vehículos. Buscamos marcas y modelos de la época de preguerra que han perdurado hasta nuestros días, y fomentamos que vuelvan a circular por nuestras carreteras mediante eventos como la Vuelta a Mallorca para Motos Antiguas, de la que realizamos unas 15 ediciones, hasta la conocida feria Motor Retro Marratxí, que este año alcanza su XXIII edición.

¿Por qué es importante vuestra labor?

En cualquier lugar es importante dar a conocer la evolución de cualquier cosa. En nuestro caso, el mundo del motor: dar a conocer la historia motociclista y automobilística de las Islas, así como de marcas que nacieron aquí. Creemos que lo más importante de nuestra labor es poder reunir en un mismo lugar, durante un mismo fin de semana, a gran parte de la afición, clubes y profesionales para poner en marcha estos vehículos y que toda la gente pueda disfrutarlos.

Quan va sorgir?

Motos Històriques de Mallorca va néixer l'any 2000 per iniciativa d'un grup d'amics que ja estàvem en aquest món clàssic des de 1989, data en què vàrem fundar un altre club de motos antigues també a Marratxí; però necessitàvem fer un pas més exigent, per això vàrem crear aquest club amb la limitació de vehicles fabricats fins al 1940.

Quants de membres sou?

Actualment, som 12 socis que complim el requisit principal de tenir una moto fabricada abans de 1940, però les nostres activitats sempre estan obertes a la participació de molts d'aficionats i seguidors.

Quines iniciatives destacaríeu?

Ara com ara, l'única iniciativa que duim a terme és la fira Motor Retro Marratxí, que organitzam aquest mes de maig. Però també hem fet activitats amb la Volta a Mallorca per a motos històriques amb participació de gent de la Península, principalment de Catalunya. Hem participat com a associació en la mítica prova Mollet-Puigcerdà per a motos històriques, i també hem pogut col·laborar en la participació d'un cotxe centenari matriculat a Mallorca en el Rally Centenario a Burgo de Osma. ■

¿Cuándo surgió?

Motos Històriques de Mallorca nació en el año 2000 por iniciativa de un grupo de amigos que ya estábamos en este mundo clásico desde 1989, fecha en la que fundamos otro club de motos antiguas también en Marratxí; pero necesitábamos dar un paso más exigente, por eso creamos este club con la limitación de vehículos fabricados hasta 1940.

¿Cuántos miembros sois?

Actualmente somos 12 socios que cumplimos el requisito principal de tener una moto fabricada antes de 1940, pero nuestras actividades siempre están abiertas a la participación de muchos aficionados y seguidores.

¿Qué iniciativas destacaríais?

Actualmente, la única iniciativa que llevamos a cabo es la feria Motor Retro Marratxí, que organizamos este mes de mayo. Pero también hemos realizado actividades como la Vuelta a Mallorca para motos históricas con participación de personas de la Península, principalmente de Cataluña. Hemos participado como asociación en la mítica prueba Mollet-Puigcerdà para motos históricas, y también hemos podido colaborar en la participación de un coche centenario matriculado en Mallorca en el Rally Centenario de Burgo de Osma. ■

Marratxí al teu WhatsApp

Hola!

L'Ajuntament ha obert el seu canal oficial de Whatsapp

Ja et pots unir!

Més informació a:
marratxi.es

Ajuntament
de Marratxí